

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2008 vp

Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Bosnia ja Hertsegovinan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä joulukuuta 2008 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Bosnia ja Hertsegovinan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien

määräysten voimaansaattamisesta (HE 201/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- yksikön päällikkö Juha Ottman, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa kesäkuussa 2008 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Bosnia ja Hertsegovinan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus on luonteeltaan jaetun toimivallan sopimus eli niin sanottu sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltion ja osittain Euroopan yhteisön toimivaltaan.

Sopimuksen tavoitteena on tukea Bosnia-Hertsegovinan pyrkimyksiä demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen lujittamisessa, edistää Bosnia-Hertsegovinan ja koko alueen poliittista, taloudellista ja institutionaalista vakauttamista muun muassa kansalaisyhteiskunnan kehittä-

misen, alueellisen kaupan integraation sekä eri alojen, varsinkin oikeus- ja sisäasioihin liittyvän yhteistyön kautta; kehittää osapuolten välillä poliittista vuoropuhelua, tukea Bosnia-Hertsegovinan pyrkimyksiä kehittää taloudellista ja kansainvälistä yhteistyötään muun muassa lainsäädäntönsä lähentämisellä yhteisön säännöstöön; tukea Bosnia-Hertsegovinan pyrkimyksiä saattaa päätökseen toimivaan markkinatalouden siirtyminen sekä kehittää asteittain yhteisön ja Bosnia-Hertsegovinan välinen vapaa-kauppa-alue.

Sopimuksen johdannossa osapuolet tunnustavat Bosnia-Hertsegovinan aseman mahdollisena Euroopan unionin jäsenehdokkaana Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaisesti sillä

edellytyksellä, että se täyttää kesäkuussa 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet ja panee onnistuneesti täytäntöön tämän sopimuksen määräykset. Sopimuksella parannetaan siten asteittain Bosnia-Hertsegovinan valmiuksia liittyä Euroopan unioniin.

Osapuolet ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Ra-

tifiointi- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön. Sopimus tulee voimaan viimeisen ratifiointi- tai hyväksymiskirjan talletuspäivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Euroopan unionin Länsi-Balkan-politiikan perustana on vuonna 1999 käynnistetty vakautus- ja assosiaatioprosessi, jonka kulmakivi on kunkin Länsi-Balkanin maan (Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kroatia, Makedonia, Montenegro ja Serbia) kanssa solmittava vakautus- ja assosiaatiosopimus.

Bosnia ja Hertsegovina eteni kohti vakautus- ja assosiaatiosopimusta hitaasti, ja sillä oli vaikeuksia täyttää sopimusprosessin eri vaiheille asetettuja ehtoja. Riittävä edistyminen saavutettiin syksyllä 2005, ja komissio suositteli neuvottelujen aloittamista. Yleisten asiain ja ulkosuhteiden neuvosto valtuutti marraskuussa 2005 komission käynnistämään sopimusneuvottelut ja hyväksyi neuvotteluohjeet. Samalla asetettiin neljä ehtoa, joissa Bosnia ja Hertsegovinan tuli edistyä riittävästi, jotta sopimusneuvottelut voitaisiin aikanaan päättää: lainsäädäntö- ja hallintokapasiteetti, poliisireformi, yleisradiolaki ja sen toimeenpano sekä täysi yhteistyö entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICTY) kanssa. Ongelmallisimmaksi osoittautuneen poliisireformin osalta komissio arvioi riittävää edistystä saavutetun joulukuussa 2007.

Bosnia ja Hertsegovinan vakautus- ja assosiaatiosopimus allekirjoitettiin Luxemburgissa 16

päivänä lokakuuta 2008. Sopimus on valiokunnan saaman selvityksen mukaan varsin samankaltainen sekä rakenteensa että sisältönsä puolesta kuin Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden jo aiemmin tekemät ja voimassaolevat vakautus- ja assosiaatiosopimukset Kroatian ja Makedonian kanssa. Sopimus kattaa poliittisen vuoropuhelun ohella määräyksiä tavarakaupan, työvoiman, palvelujen ja pääomien liikkumisesta, alueellisesta yhteistyöstä sekä Bosnia ja Hertsegovinan lainsäädännön lähentämisestä yhteisön säännöstöön. Sopimus sisältää lisäksi määräyksiä yhteistyöstä eri aloilla, muun muassa oikeus- ja sisäasioiden alalla.

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden ja Bosnia ja Hertsegovinan välille perustettava assosiaatio toteutetaan asteittain enintään kuuden vuoden pituisen siirtymäkauden aikana. Lainsäädännön lähentämisen ja lainvalvonnan alalla Bosnia ja Hertsegovinan on alkuvaiheessa tarkoitus keskittyä yhteisön sisämarkkinasäännösten perusosiin ja muihin kauppaan liittyviin aloihin.

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että sopimuksen perustana on osapuolten sitoutuminen poliittisten ja taloudellisten vapauksien lisäämiseen sekä niiden sitoutuminen ihmisoikeuksien, myös kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen sekä vapaisiin ja oikeudenmukaisiin vaaleihin ja monipuoluejärjestelmään nojautuvien demokraattisten periaatteiden noudattamiseen.

Ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä, että vakautus- ja assosiaatiosopimus luo puitteet Euroopan unionin ja Bosnia ja Hertsegovinan väliselle vuoropuhelulle, mikä mahdollistaa poliittisten ja taloudellisten suhteiden kehittämisen. Valiokunta korostaa, että vakautus- ja assosiaatiosopimuksen toimeenpano edellyttää Bosnia ja Hertsegovinan lainsäädännön harmonisointia unionin lainsäädännön kanssa.

Ulkoasiainvaliokunta katsoo Bosnia ja Hertsegovinan EU-jäsenyyspyrkimyksen toteutumisen edellyttävän pitkäjänteistä työskentelyä ja saavutetun etenemisen säännöllistä arviointia muun muassa vakautus- ja assosiaationeuvoston puitteissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että sopimuksen mukaan Bosnia ja Hertsegovina sitoutuu jatkamaan ja edistämään alueellista yhteis-

työtä, jota yhteisö tukee teknisen avun ohjelmiansa avulla.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Luxemburgissa 16 päivänä kesäkuuta 2008 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Bosnia ja Hertsegovinan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pertti Salolainen /kok
vpj. Markku Laukkanen /kesk
jäs. Eero Akaan-Penttilä /kok
Pekka Haavisto /vihr
Eero Heinäluoma /sd
Antti Kaikkonen /kesk

Annika Lapintie /vas
Elisabeth Naucélér /r
Aila Paloniemi /kesk
vjäs. Tarja Filatov /sd
Juha Korkeaoja /kesk
Kimmo Sasi /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos O-P Jalonen.